

Vergaderjaar 2025–2026

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1461

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 februari 2026

Het Adviescollege ICT-toetsing (hierna: AclCT) heeft een onderzoek uitgevoerd naar het ICT-project «Doorontwikkelen Applicatielandschap Bekostiging» (DAB) bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het adviesrapport heb ik 3 december ontvangen en is als bijlage bijgevoegd. Ik heb het rapport bestudeerd en neem de adviezen van het AclCT ter harte. In deze brief vindt u mijn reactie op het adviesrapport.

Context DAB

Het IT-project DAB moderniseert de verouderde systemen waarmee DUO de bekostiging van alle onderwijsinstellingen uitvoert. Het project loopt sinds 2019 en is twee keer volledig onderzocht door het AclCT. Na kritische bevindingen in het tweede rapport¹ is het project in september 2023 gepauzeerd voor een heroriëntatie, die in juni 2025 is afgerond. De nieuwe plannen zijn opnieuw door het AclCT getoetst (zie bijgevoegd adviesrapport).

In die eerste twee rapporten van het AclCT was het AclCT met name kritisch over de gekozen oplossingsrichting, de gekozen technologie en de achterblijvende voortgang van de vernieuwing. In de heroriëntatie heeft DUO voor een andere oplossingsrichting gekozen. Daarbij wordt een deel zelf gebouwd, een deel van het oude systeem voor bekostiging hergebruikt en is het de wens om een tool voor regelbeheer² van de Belastingdienst in te zetten.

Voor de projectaanpak is gekozen voor een portfolio-aanpak waarbij keuzes gemaakt worden over het gehele portfolio van IT-activiteiten:

¹ Zie kamerstuk 26 643, nr. 1074 voor het tweede rapport. Zie Kamerstuk 26 643, nr. 792 voor het eerste rapport.

² Alef (Agile Law Execution Factory), een tool waarmee regelgeving gemodelleerd en vervolgens uitgevoerd kan worden.

nieuwbouw, hergebruik, onderhoud en de waarde voor gebruikers en klanten.

Aanvullende informatie, inclusief voortgangsbrieven van mijn ambtsvoorgangers, staat op het Rijks ICT-dashboard³. Gedurende het hele traject is de continuïteit van de bekostiging steeds volledig geborgd.

Conclusies en adviezen AclCT

Het AclCT is positief over de gekozen oplossingsrichting en de verbeterde aanpak. DUO heeft helder in kaart gebracht wat van de oude systemen bruikbaar blijft en hoe deze worden onderhouden, en er ligt een portfolioplan voor de modernisering. Ook is het interne bekostigingsproces vernieuwd. De conclusie van het AclCT is dat het zal leiden tot een beheersbaarder vernieuwing van de ICT-systemen. Daarmee zijn zorgen uit de twee eerdere adviesrapporten van het AclCT weggenomen.

Wel ziet het AclCT twee kwetsbaarheden: de nieuwe werkwijze moet beter worden ingebed in de organisatie en het architectuur-/ontwerpproces moet worden versterkt. Het AclCT adviseert hiervoor zeven maatregelen. De kwetsbaarheden herken ik, de adviezen zijn zeer bruikbaar en volg ik op. Hieronder geef ik aan hoe DUO de maatregelen gaat uitvoeren.

1. *Zorg dat op sleutelposities, die nu door externe krachten worden ingevuld, deskundige interne medewerkers komen.*
DUO volgt dit advies op en heeft een actieplan opgesteld om hier invulling aan te geven. Voor de verschillende sleutelposities wordt geleidelijk intern geworven, met expliciete aandacht voor het behoud van kennis en de door AclCT gewaardeerde kortcyclische (agile) aanpak met elementen van projectmatig sturen. De belangrijkste acties zijn gepland voor de eerste helft van 2026.
2. *Verbeteren risicobeheersing op portfolio- en projectniveau; zorg voor tijdslijnen, en maak maatregelen voor risicobeheersing specifiek, zodat er beter inzicht is in de voortgang.*
De verbetering van de risicobeheersing is inmiddels gestart. De risicomaatregelen zijn integraal onderdeel van de zogenoemde «report out» van een project. Tijdens een report out geeft het team aan wat gelukt is, wat niet en welke verbeteringen ze voor zich zien. Op basis daarvan stuurt de portfoliomanager integraal op tijdlijnen en kwaliteit. Daarnaast werft DUO een interne risico- en kwaliteitsmanager om de continuïteit van de risicobeheersing op portfolio- en projectniveau te kunnen waarborgen.
3. *Beschrijf het ICT-landschap als geheel, en beschrijf hoe deze er uit ziet bij het bereiken van belangrijke mijlpalen uit het portfolio.*
Om opvolging te geven aan de maatregelen over de architectuurbedrijfsfunctie⁴ heeft DUO een separaat actieplan uitgewerkt. Het beschrijven van de huidige én de beoogde werking van het applicatielandschap van bekostigen is in gang gezet. Eind tweede kwartaal 2026 is de beschrijving van het ICT-landschap als geheel gereed.
4. *Organiseer voldoende tegengeluid en bevraag elkaar op de eisen en de oplossingen.*
Het organiseren van tegengeluid maakt inmiddels een vast onderdeel uit van de werkwijze van het project. Het project heeft er voor gezorgd dat bij het opstellen en uitvoeren van plannen telkens collega's kritisch «dwarskijken» en multi-displinaire werkgroepen betrokken worden. De versterkte aandacht hierop zorgt enerzijds ervoor dat de kwaliteit van de plannen toegenomen is en ook het draagvlak. Daarnaast worden

³ Zie <https://www.rijksictdashboard.nl>

⁴ Maatregelen 3, 4 en 5 hebben allen betrekking op het proces van software-ontwerp en -architectuur.

alle plannen afgestemd met de relevante stakeholders zoals CIO-office, ICT, etc. Voordat plannen geaccordeerd worden, worden zij voorzien van review commentaren.

5. *Bediscussieer ontwerp/architectuurkeuzes op inhoud en maak een goede afweging tussen impact op onderhoudbaarheid en functionaliteit.*

Het eerder genoemde architectuur-actieplan voorziet ook in verbetering van «het goede gesprek» over ontwerp en architectuurkeuzes. Een eerste stap is gezet door bij de vernieuwing van het proces «Verantwoorden» van de «specifieke uitkeringen voor gemeenten⁵» een extra ontwerpafwegingsstap toe te voegen. In die stap wordt op een rijtje gezet welke keuzes er zijn, welke afwegingen gemaakt zijn, en wat het resultaat van die afweging is. Daarmee worden architectuur- en ontwerpkeuzes transparant en traceerbaar gemaakt.

6. *Maak (nog) geen eigen code-generator. Start met het gebruik van de ALEF-generator van de Belastingdienst.*

DUO volgt eveneens het advies rondom de generator op. De eerdere denkrichting om een eigen ALEF-generator te ontwikkelen, is losgelaten. De architectuur van Bekostigen wordt verder uitgewerkt op basis van wat ALEF standaard als functionaliteit biedt.

7. *Vereenvoudig de architectuur (het ontwerp) van het documentenarchiveringssysteem.*

De architectuur van het Document en Archief Management (DAM) wordt vereenvoudigd. In de loop van het eerste half jaar van 2026 sluit het eerste systeem aan op DAM. Deze eerste aansluiting zal op basis van de vereenvoudigde architectuur gerealiseerd worden.

Met deze opvolging van de adviezen en maatregelen zetten we concrete stappen om de adviezen duurzaam te verankeren en de organisatie verder te versterken, zodat het IT project tot een toekomstbestendig landschap en duurzame dienstverlening leidt.

Tot slot

Ik dank het AclCT voor haar onderzoek en de bruikbare adviezen. Voor het IT-project is met hun hulp een gedegen vervolg uitgestippeld. Daarmee beschouw ik de toezegging om halfjaarlijks te rapporteren⁶ als afgedaan.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Moes

⁵ De regeling wordt uitgevoerd door DUS-I, de verantwoording vindt plaats via DUO

⁶ Kamerstuk 26 643, nr. 847 en brief kenmerk 2022D15078